

POSLOVANJE NA STRANOM TRŽIŠTU **ALBANIJA**

Sadržaj

Uvod	4
Opšti podaci o Albaniji	5
Ekonomski pokazatelji	6
Sektorska struktura privrede	7
Spoljnotrgovinski bilans	8
Spoljnotrgovinski bilans sa republikom Srbijom	9
Investiranje u Albaniju	10
Aktivnosti srpskih kompanija u Albaniji	12
Potencijali izvoza i saradnje	13
Osnivanje kompanije	15
Radna snaga - dozvole za rad i boravak	15
Građevinske dozvole	17
Poreski sistem	18
Javne nabavke	20
Važni kontakti i linkovi	21

U poslovnom svetu kvalitetne informacije i kontakt znače uspeh.

Pred vama je brošura namenjena kompanijama koje posluju ili planiraju da prošire svoje poslovanje na tržištu Albanije. Ona pruža osnovne informacije koje su potrebne za uspešno poslovanje, kao što su ekonomski pokazatelji, trendovi, sektorska struktura privrede i poreski sistem.

Pored osnovnih ekonomskih pokazatelja, koji vam daju sliku o performansama određenog tržišta, a na, osnovu učestalih upita članica Privredne komore Srbije u vezi sa poslovanjem na tržištima u regionu, prepoznali smo potrebu da pripremimo priručnik koji daje odgovore na pitanja: „Zašto investirati?“, „Kako se osniva privredni subjekat?“, „Koje su procedure za dobijanje dozvole za rad?“, odnosno „Kako uputiti radnike na rad“?, „Kako se informisati o raspisanim pozivima za javne nabavke?“.

Informator daje i podatke o važnim osobama za kontakt i linkove do relevantnih institucija koje mogu da pomognu realizaciju vaših poslovnih aktivnosti.

Nаша namera je da vam stavimo na raspolaganje resurse Privredne komore Srbije kako biste bili što bolje informisani, a vaš nastup na tržištima u regionu bio efikasniji.

Nadamo se da će ovaj informator doprineti vašem poslovnom uspehu.

Centar za regionalnu saradnju
Privredne komore Srbije

Uvod

Albanija se nalazi u jugoistočnoj Evropi, sa izlazom na Jadransko i Jonsko more, odlikuje se tipično mediteranskom, blagom klimom, sa vlažnim zimama i toplim sunčanim letima i sa oko 300 sunčanih dana godišnje.

Albanija je parlamentarna demokratska republika, na čelu sa premijerom u višestranačkom sistemu. Vlada ima ulogu izvršne vlasti, dok zakonodavnu vlast imaju i vlada i parlament. Predsednika države bira parlament na period od pet godina. Prema podacima iz 2023. godine, ukupan broj stanovnika je 2,4 miliona. Albanija se pridružila NATO-u 2009. godine i postala zvanični kandidat za članstvo u EU 2014. godine.

Zakonodavstvo Republike Albanije odražava i poštuje osnovne principe modernih demokratija i tržišne ekonomije. Kao država kandidat za članstvo u Evropskoj uniji, Albanija je dodatno prilagodila svoje zakonodavstvo pravnim tekovinama EU.

Privreda Albanije je izrazito uvozno orjentisana, a tri glavna sektora su usluge, poljoprivreda i industrija. Jedan od većih problema u zemlji je slaba infrastruktura, ali se poslednjih godina dosta ulagalo u njeno poboljšanje, najviše u putnu infrastrukturu.

Nacionalna privreda raste iz godine u godinu, što dokazuje porast BDP-a u periodu od 2019. do 2023 godine za čak 53,7%, odnosno za 7,4 milijarde evra.

Poslednjih nekoliko godina turizam Albanije je u snažnoj ekspanziji i to je privredna grana koja postaje strateški sve važnija, jer direktno utiče na razvoj građevinskog sektora, poljoprivrede i trgovine, generišući skoro 500.000 radnih mesta. Prosečan broj turista u poslednjih 5 godina koji godišnje posete Albaniju je oko 6 miliona, uz godišnji rast od 17-20%.

Tržište Albanije sve je interesantnije za privrednike iz Srbije, koji u sve većem broju ostvaruju saradnju sa albanskim partnerima, a beleži se i znatan broj domaćih privrednih subjekata koji planiraju da osnuju svoja predstavništva, investiraju ili su već nastupili na ovom tržištu, bilo kupovinom ili osnivanjem novih privrednih društava. U prilog ovome govori i činjenica da spoljnotrgovinska razmena između Srbije i Albanije već duži period ima trend porasta, čak i tokom krize izazvane pandemijom virusom korona.

Najvažniji prirodni resursi Albanije su mineralna nalazišta nafte, prirodnog gasa, boksita, hroma, bakra, rude gvožđa, nikla i soli.

Klimatski uslovi omogućavaju značajan potencijal za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije (hidro, solarana i uz pomoć pogona na vetar).

Opšti podaci o Albaniji

POVRŠINA

28.748 km²

BROJ
STANOVNIKA

2.402.113

Prema podacima Zavoda za statistiku Albanije po popisu iz 2023. godine, broj stanovnika je 2 402 113. U odnosu na poslednji popis (2011. godine), broj stanovnika smanjio se za oko 420 000 osoba ili 14,5%.

PROSEČNA STAROST

42,5

Prema popisu iz 2023. godine prosečna starost stanovništva Republike Albanije iznosila je 42,5 godine.

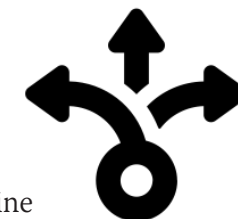
ADMINISTRATIVNA PODELA

12/61

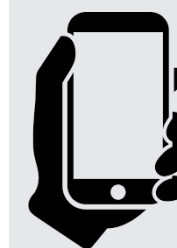
Prema zakonu usvojenom 31. jula 2014. godine, Albanija je podeljena na 12 regiona koje su administrativne jedinice najvišeg nivoa, na 61 opštinu i lokalne administrativne jedinice.

TRANSPORTNA/PUTNA
/TELEKOMUNIKACIONA INFRASTRUKTURA

3.606 km

Panevropski koridor VIII
Putevi: 3.606 km ukupne dužine
- autoputevi i brze saobraćajnice 907 km
Pruge: jednokolosečne ukupne dužine 253 km
Morske luke: Drač, Valona, Saranda, Šendi
Međunarodni aerodromi: Tirana, Kukeš
Gasovod TAP (Tranas Adriatic Pipeline)

NAJVAŽNIJI MOBILNI OPERATERI

Vodafone
One
Eagle
Plus Communication

SLUŽBENA VALUTA

1,17

Lek (ALL) (1 lek = 1,17 dinara)

TELEFONSKI
POZIVNI BROJ

+355

INTERNET DOMEN

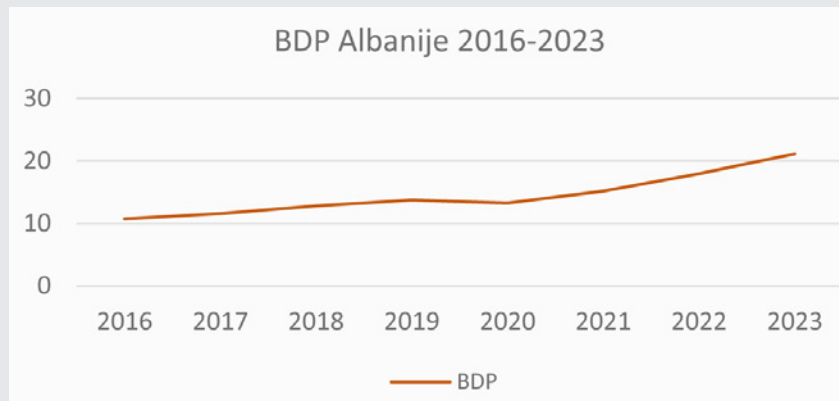
.al

Ekonomski pokazatelji

BDP Albanije za 2023. godinu iznosio je 21,1 milijarda evra, dok je za 2022. godinu bio 17,9 milijardi evra. Realna stopa rasta BDP-a u 2023. godini iznosila je 3,5%.

BDP

Izvor: Zavod za statistiku Albanije

BDP PO GLAVI STANOVNIKA

7.701

U 2023. godini iznosio je 7 701 evra.

STOPA INFLACIJE

4,8%

U 2023. godini iznosio je 7 701 evra.

STOPA NEZAPOSLENOSTI

10,7%

Stopa nezaposlenosti u 2023. godini iznosila je 10,7%. Neznatno je smanjena u odnosu na 2022. kada je iznosila 10,9%.

PROSEČNA PLATA

735

U januaru 2024. prosečna plata iznosila je 735 evra bruto. U odnosu na januar 2022. godine to je povećanje od 90 evra (645 evra bruto). U odnosu na decembar 2023. beleži se smanjenje od 13 evra, kada je u bruto iznosu bila 748 evra.

MINIMALNA PLATA

400

Minimalna plata za 2024. godinu iznosi 400 evra bruto. Minimalna bruto plata veća je za 60 evra u odnosu na 2022. godinu kada je iznosila 340 evra.

DEVIZNE REZERVE

5.01

Bruto devizne rezerve Albanije u maju 2024. godine iznosile su 5,01 milijardu evra.

SPOLJNI DUG

10

10 milijardi evra u prvom kvartalu 2024. godine (47,2% BDP)

STOPA RASTA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

3,5%

Stopa rasta industrijske proizvodnje u prvom kvartalu 2024. godine pala je za 3,5%

Sektorska struktura privrede

Ekonomija Albanije se zasniva na sektoru usluga (54,1%), poljoprivredi (21,7%) i industriji (24,2%). Zemlja poseduje određene prirodne resurse, a ekonomiju uglavnom podržavaju poljoprivreda, prehrambena industrija, drvo, nafta, cement, hemikalije, rudarstvo, osnovni metali, hidroenergija, turizam, tekstilna industrija i vađenje nafte. Najjači sektori su energetika, rudarstvo, metalurgija, poljoprivreda i turizam. Primarni industrijski izvoz su odeća i hrom.

Veliki procenat zemljišta, čak 24,31%, koristi se u poljoprivredne svrhe. Poljoprivreda u Albaniji zapošljava 34% stanovništva zemlje i doprinosi BDP-u sa preko 20%. Glavni poljoprivredni proizvodi u Albaniji su duvan, voće uključujući pomorandže, limun, smokve, grožđe, povrće kao što su masline, pšenica, kukuruz, krompir, ali i šećerna repa, meso, med, mlečni proizvodi i tradicionalna medicina i aromatične biljke.

Rast albanske ekonomije podstaknut je turizmom, uslugama, građevinarstvom i privatnom potrošnjom. Turizam je značajan izvor nacionalnog dohotka, posebno tokom letnjih meseci. Sa preko 10,1 milion turista koji su posetili Albaniju 2023. godine, turizam je generisao prihod veći od 4,2 milijarde evra, što je povećanje u odnosu na 2022. godinu za 47%.

Izazovi sa kojim se suočavaju uključuju slabo upravljanje, korupciju, prilagođavanje klimi, ranjivost na šokove u energetskom sektoru i emigraciju radnika.

Najznačajniji trgovinski lanci u Albaniji su: Big Market, SPAR, Conad, Eco Market, Extra Market

Spoljnotrgovinski bilans sa republikom Srbijom

Ukupna spoljnotrgovinska robna razmena između Srbije i Albanije u 2023. godini iznosila je 311,4 miliona evra, što je povećanje od 8,1% u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosila 288,2 miliona evra.

Vrednost izvoza u Albaniju u posmatranoj godini iznosila je 239,5 miliona evra, što predstavlja povećanje od 16,4% u odnosu na 2022. godinu, kada je iznosio 205,9 miliona evra. Vrednost uvoza iz Albanije u 2023. godini iznosio je 71,8 miliona evra, što predstavlja smanjenje od 12,7% u odnosu na 2022. godinu, kada je iznosio 82,3 miliona evra.

Sa 0,8% udela u ukupnom izvozu Srbije, Albanija je pozicionirana na 28. mestu svih zemelja sa kojima Srbija trguje. Dok kod ukupnog uvoza Srbije ona zauzima tek 49. poziciju, sa 0,2% udela.

U 2023. godini ukupan broj srpskih kompanija koje je ostvarilo spoljnotrgovinsku razmenu sa republikom Albanijom bio je 1189. Do početka avgusta 2024. godine u Srbiji je registrovan 21 subjekat čiju su većinski vlasnici pravna i/ili fizička lica iz Republike Albanije.

Spoljnotrgovinski bilans

Spoljnotrgovinski bilans Republike Albanije u 2023. godini u odnosu na 2022. beleži stabilizaciju nakon skokovitog rasta 2021. godine koji je bio posledica pandemije korona virusom. U izvozu je zabeležen blagi pad od 1,2%, dok je u uvozu zabeležen neznačajan rast od 0,4%. Ukupan izvoz Albanije u 2023. godini iznosio je 4 milijarde evra, dok je ukupan uvoz iznosio 8 milijardi evra, te je ostvaren spoljnotrgovinski deficit od 4 milijarde evra.¹

Države članice EU su najvažniji spoljnotrgovinski partneri Albani-

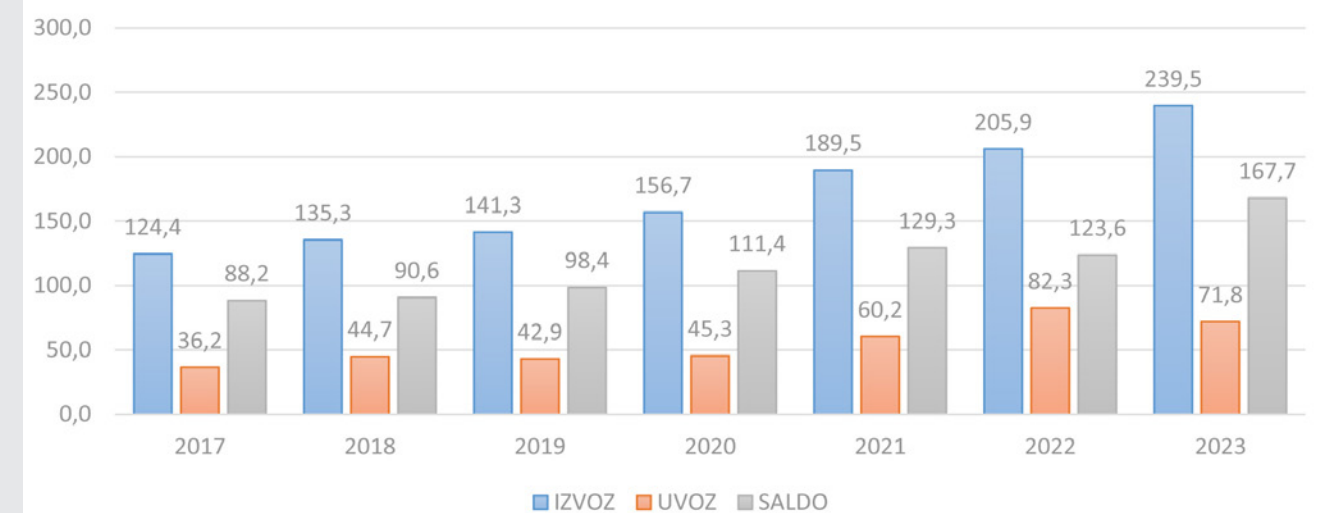
je. Od ukupne robne razmene u 2023. godini, 58,3% je činila razmena sa EU. Glavna izvozna tržišta Albanije u 2023. godini bila su: Italija, Srbija, Crna Gora, Grčka i Severna Makedonija. Tržišta sa kojih je Albanija najviše uvozila u 2023. godini su: Italija, Turska, Grčka, Srbija, Nemačka.

Ukupna trgovinska robna razmena sa Zapadnim Balkanom u 2023. godini iznosila je 1,23 milijarde evra. Na tržište ZB 2023. godine je izvezena roba za 730,5 miliona

evra ili 6,7% više nego godinu ranije, dok se uvoz smanjio za 16,3%, na 508 miliona evra.

Ukupna trgovinska robna razmena Albanije sa zemljama Inicijative Otvoreni Balkan iznosila je 613 miliona evra. Izvoz u Severnu Makedoniju je iznosio 160 miliona evra, dok je uvoz iz Severne Makedonije iznosio 141,8 miliona evra. Izvoz u Srbiju je iznosio 71,8 miliona evra, dok je uvoz iznosio 239,5 miliona evra.

Spoljnotrgovinska razmena Srbije sa Albanijom

Izvor: RZS - Spoljnotrgovinska razmena Srbije sa Albanijom, u milionima evra

¹ Više na: Zavod za statistiku Republike Albanije: <https://www.instat.gov.al/en/>

Investiranje u Albaniju

Albanija ima veoma atraktivno zakonodavstvo prema stranim investitorima. Zakon „o stranim ulaganjima“ zasniva se na principima jednakog tretmana, nediskriminacije i zaštite stranih ulaganja. Prema zakonu:

- Nema potrebe za prethodnim odobrenjem vlade za strance koji žele da osnuju biznis u Albaniji
- Ne postoje ograničenja u udelu stranog učešća u albanskim kompanijama i moguće je 100% strano vlasništvo
- Strani investitori imaju pravo da povuku sva sredstva i doprinose svog ulaganja u nefinansijskim sredstvima
- Strane investicije se tretiraju na osnovu uslova koji nisu nepovoljniji od onih koji se pružaju domaćim ulaganjima u sličnim okolnostima, osim vlasništva nad zemljištem, što je regulisano posebnim zakonom.
- Preduzeće sa učešćem stranih ulaganja ima pravo da zapošljava i strane državljane
- Strane investicije su zakonom zaštićene od mera direktne ili indirektno eksproprijacije ili nacionalizacije, osim u posebnim slučajevima definisanim zakonom u interesu javne upotrebe
- U svim slučajevima i u bilo kom trenutku, investicije se tretiraju jednako i nepristrasno i uživaju potpunu zaštitu i sigurnost.²

Prednosti ulaganja u Albaniju su:³

- Albanija primenjuje liberalni režim stranih investicija sa ciljem privlačenja direktnih stranih investicija. Zakon „o stranim ulaganjima“ dozvoljava 100% vlasništvo stranih kompanija i navodi posebne zaštite za strane investitore.
- Albanija je posvećena razvoju stabilne i predvidljive poslovne klime nastavkom sprovođenja sveobuhvatnih reformi, fiskalne konsolidacije u cilju smanjenja državnog duga, unapređenja regionalne saradnje, ulaganja u infrastrukturu i reforme obrazovnog sistema.

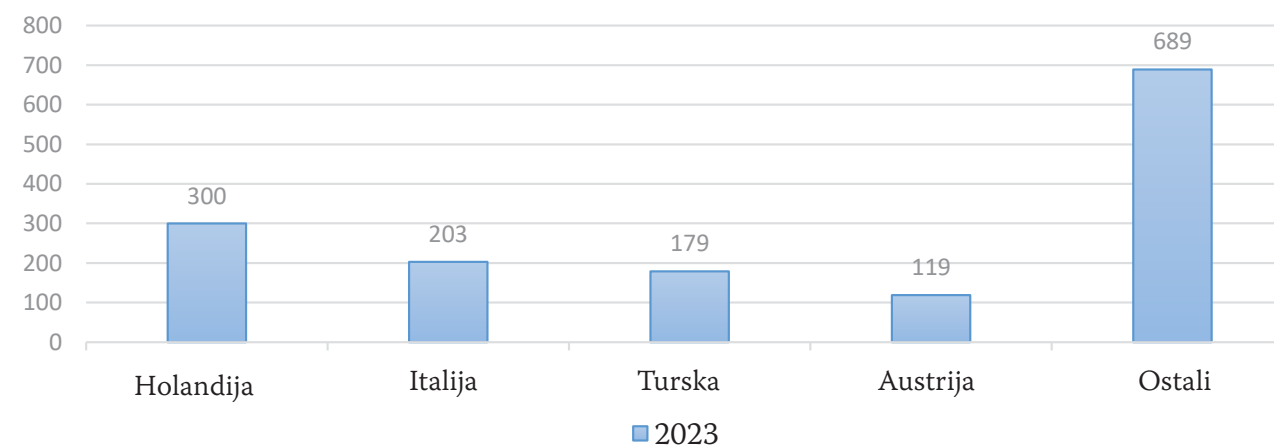
- Albanska vlada je nastavila sa ambicioznim programom ekonomskih i strukturnih reformi.
- Najkonkurentnije stope plata u regionu i visoko produktivna radna snaga.
- Konkurentni porez na dohodak, prekovremeni rad i socijalno osiguranje.
- 6% stanovništva je mlađe od 35 godina.
- Engleski, italijanski i grčki se široko govore, dok se francuski i nemački uče u školi.
- Konkurentne poreske stope.
- Podsticaji za strateške investicije, velike investicije i regionalne investicije.
- Albanija 1 Evro – program koji ima za cilj da potencijalnim poslodavcima (biznisima) dodeli državnu imovinu na korišćenje, sa ciljem povećanja privatnih investicija i broja zaposlenih.
- Povezivanje sa evropskim tržištima preko nekoliko luka u Jadranskom i Jonskom moru.
- Albanija je potpisala nekoliko sporazuma o slobodnoj trgovini (FTA) sa ključnim tržištima (Evropska unija, Turska, CEFTA, EFTA zemlje), nudeći slobodan pristup velikom tržištu potrošača.
- Albanija je deo Opšteg sistema preferencija, koji je asimetrični sistem preferencija, prema kojem neke države kao što su: Australija, Belorusija, Kanada, Island, Japan, Kazahstan, Norveška, Švajcarska, Novi Zeland, SAD i Ruska Federacija daju prednost na robu sa poreklom koja se izvozi iz zemalja u razvoju, ali ne i obrnuto.
- Zemlje u koje se albanska roba sa preferencijalnim poreklom može izvoziti po preferencijalnom tarifnom tretmanu prema GSP-u su: Australija, Belorusija, Japan, Kazahstan, Novi Zeland, SAD i Ruska Federacija.

Pored svega navedenog, Albanija je jedan od osnivača Inicijative Otvoreni Balkan sa republikom Srbijom i Republikom Severnom Makedonijom, koja ima za cilj

² Više na: <https://aida.gov.al/en/investment-in-albania/fdi/>

³ Više na: Albanska agencija za razvoj investicija, <https://aida.gov.al/en/why-albania/top-arsyet-pse/>

Strana ulaganja po zemljama u 2023. godini u milionima

Izvor: <https://www.bankofalbania>

uspostavljanje slobodnog kretanja robe, usluga, ljudi i kapitala po modelu EU.

Priliv stranih direktnih investicija u Albaniju neprekidno raste od 2000. godine, u proseku oko 850 miliona evra godišnje, u periodu od 2008. do 2017. godine. Od 2019. godine priliv SDI je iznosio oko 1,1 milijardi evra godišnje i dostigao je ukupan iznos od oko 10 milijardi evra za period do 2021. godine. Ove investicije su uglavnom u sektorima nafte, ruda metala, infrastrukture, građevine i telekomunikacija. Prema podacima Banke Albanije, glavne zemlje iz kojih su plasirane najkrupnije investicije su Švajcarska (ulaganja vezana za Transjadranski cevovod), Holandija (hidroelektrana na reci Devoli), Kanada i Grčka (dve najveće telekomunikacione kompanije su u vlasništvu grčkog kapitala).

U 2023. godini u Albaniji je evidentirano 1,49 milijardi evra direktnih stranih ulaganja. Najviše investicija u Albaniju dolazi iz zemalja Evropske unije. Listu predvodi Holandija sa 20,1% svih investicija u 2023. godini (300 miliona evra), zatim Italija 13,6% (203 miliona evra), Turska 12% (179 miliona evra) i Austrija sa 8% (119 miliona evra).

Za period januar – mart 2024. priliv SDI iznosi 354 miliona evra, što je najviši istorijski nivo za ovaj period godine. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, kada je priliv iznosio 307 miliona evra, primećuje se rast od 15,3%, odnosno rast od 47 miliona evra. Za prvi kvartal 2024. godine, u stranim investicija u Albaniji dominira Turska koja je učestvovala sa oko 19,5% u ukupnom prilivu, zatim Italija i Austrija sa 11,6% i 9,6%, a zatim Holandija sa 7%.

Aktivnosti srpskih kompanija u Albaniji

Svake godine oko 1.200 domaćih privrednih subjekata posluje sa Albanijom. Oko 750 samo izvozi svoju robu na tržište Albanije, oko 350 samo uzvozi robu iz Albanije, a oko 100 privrednih subjekata obavlja promet u oba smera.

Osim „Hemofarma” koji već 15 godina širi poslovanje na albanskom farmaceutskom tržištu i „Air Serbia” koja ima Službu za zemaljsko opsluživanje aviona u Albaniji, krug srpskih kompanija prisutnih u Albaniji sve je širi.

Na albanskom tržištu posluju „Sintelon Tarket”, „ComTrade” i „Mona” preko svojih maloprodajnih objekata.

Kompanija Tehnomarket, iz Pančeva, učestvovala je u izgradnji inovativnih građevinskih objekata u Tirani.

Kompanija NELT 2018. godine je kupila jednu od najvećih kompanija za distribuciju u Albaniji (All Balkans Corporation), a od 2021. godine promenila je ime u Nelt sh.p.k., sa sedištem u Tirani.

Kompanija Milšped, prisutna je na tržištu Albanije od 2014. godine. Od 2016. godine, spajanjem sa albanskom kompanijom Balfin registrovana je i kao pravno lice, sa sedištem u Tirani.

Potencijali izvoza i saradnje

Perspektivni sektori za saradnju Srbije i Albanije su: poljoprivreda i prehrambena industrija, industrija plastike, metalska industrija, tekstilna industrija i industrija nameštaja. Perspektivne grupe proizvoda za povećanje izvoza u Albaniju su: žitarice, plastika i proizvodi od plastike, proizvodi od gvožđa i čelika povrće, ekstrakti za štavljenje i bojenje i nameštaj.

Prema analizi Trade Map-a, proizvodi sa najvećim izvoznim potencijalom iz Srbije u Albaniju su električna energija, površinski aktivni preparati za pranje za maloprodaju i bezalkoholna pića. Najveću apsolutnu razliku između potencijalnog i stvarnog izvoza u vrednosnom smislu pokazuje električna energija, ostavljajući prostor za realizaciju dodatnog izvoza u vrednosti od 16 miliona dolara.⁴

Povećanju ukupne saradnje i međusobne trgovinske razmene Srbije i Albanije umnogome je doprinela Inicijativa Otvoreni Balkan. Najveća dostignuća Inicijative su postignuta primenom sporazuma koji se odnose na slobodno kretanje roba, što je dovelo do značajnog skraćivanja uvožno-izvoznih procedura i ubrzalo protok roba preko graničnih prelaza između Srbije, Severne Makedonije i Albanije.

Posebno je olakšana trgovina robom biljnog i životinjskog porekla koja je najkompleksnija. U sve tri članice Inicijative Otvoreni Balkan prihvataju se rezultati lokalnih laboratorijskih analiza, te nema dodatnih ispitivanja, što je do nedavno bio slučaj. Za većinu roba inspeksijski nadzor je izmešten sa graničnih prelaza. Takođe, značajno je smanjena učestalost uzorkovanja proizvoda uz zabeleženo smanjenje broja pošiljaka koje nisu ispunjavale uslove za promet.

Radno vreme na glavnim graničnim prelazima u regionu je 24 časa dnevno, 7 dana u nedelji. Dodatnom olakšanju trgovine i ubrzanju protoka roba doprinelo je međusobno priznavanje statusa ovlašćenih privrednih subjekata (AEOs). Putovanje sa ličnom kratom u sve zemlje inicijative (sa Albanijom to nije bilo moguće ranije).

Sporazum o uslovima za slobodan pristup tržištu rada na Zapadnom Balkanu omogućava radnicima da rade bilo gde u tri zemlje, pod jednakim uslovima kao što pristupaju tržištu rada u svojim matičnim zemljama. Državljanima (lica koja imaju državljanstvo jedne od strana potpisnica) imaju pravo da se kreću, ostaju i rade slobodno na teritoriji strana potpisnica tj. u okviru svih zemalja OB.

Najveći rastući sektori albanske privrede su: energetika, rudarstvo, transport i logistika, turizam i poljoprivreda.

- **OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE**- Albanija ima značajan potencijal za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije (OIE). Zahvaljujući povoljnom geografskom položaju u slivu Sredozemnog mora, Albanija poseduje značajan potencijal za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije kao što su voda, vetar, sunce, biomasa i geotermalne vode.
- **HIDROENERGIJA** - Albanija ima veliki hidroenergetski potencijal. Prema dosadašnjim istraživanjima iskorišćeno je oko 35,4% potencijala. Zemlja ima ukupno instalirani kapacitet od 1.466 MW hidroelektana i omogućuje proizvodnju hidroenergije od oko 5.283 GW/h. Ukupno, hidroenergetske rezerve omogućuju ugradnju 4.500 MW elektroenergetske mreže i njena godišnja električna snaga proizvodnje bi mogla dostići i do 16 TW/h.
- **SOLARNA ENERGIJA** – Albanija se nalazi u zapadnom delu Balkanskog poluostrva, na istočnoj obali Jadranskog i Jonskog mora. Na teritoriji

⁴ Izvor: <https://www.trademap.org/>

Albanije postoji značajan potencijal za proizvodnju solarne energije. Mnoga njena područja izložena su jakim zračenjima koja dostižu od 1.185 KWH/m2 do 1700 KWH/m2 godišnje. Po vedrom vremenu svaki kvadratni metar horizontale površine ovog područja može apsorbirati oko 2.200 kWh godišnje. Klimatski uslovi čine Albaniju omiljenom destinacijom za investiranje u solarnu energiju. Prosečno dnevno sunčevo zračenje iznosi 4,1kWh/m2, prosečno se beleži oko 2.400 sunčanih sati

godišnje i od 240 do 300 sunčanih dana godišnje.

- **ENERGIJA VETRA** - Albanija ima neiskorišćeni potencijal energije vetra, posebno duž Jadranske obale, gde se nalaze mnoga područja sa visokim energetske potencijalom vetra. Ukupan potencijal eolne energije koja se može proizvesti kroz vetroparkove se procenjuje na više od 2.000 MW.
- **RUDARSKA INDUSTRIJA** Albanija je veoma bogata mineralnim resursima. Albanska nalazišta minerala uključuju hrom (32,8 miliona

tona), bakar (53 miliona tona), gvožđe i nikal (220 miliona tona), krečnjak, pešćar, asfalt i prirodni bitumen, ukrasni krečnjak, ukrasni masivni pešćar.

- **TURIZAM** - kao jedan od najvažnijih sektora privrede Albanije u stalnom je usponu u proteklih godinama. Broj turista koji godišnje posete Albaniju je oko 5 miliona, uz godišnji rast od 17-20%.
- **GRAĐEVINSKI SEKTOR**: ovaj sektor beleži značajno širenje, naročito u delu izgradnje stambenih zgrada.

Osnivanje kompanije

Registracija novog privrednog subjekta može se dobiti u roku do 24 sata po ceni od 100 ALL (oko 0,7 evra) u Nacionalnom poslovnom centru – NBC (National Business Center) u Tirani ili u bilo kom drugom predstavništvu NBC koji se nalazi u svakoj opštini. Prijava se može podneti u bilo kojoj jedinici NBC, bez obzira na sedište podnosioca zahteva ili mesto aktivnosti privrednog subjekta. Moguća je i onlajn registracija preduzeća.⁵ Na osnovu jedne prijave, NBC registruje privredne subjekte u Komercijalnom registru i automatski beleži prijavu sa NUIS (Poreski identifikacioni broj), (TIN) u sledećim Vladinim institucijama: Generalna direkcija za oporezivanje, socijalno osiguranje, zdravstveno osiguranje, služba za zapošljavanje.

Nakon uspešne registracije u NBC⁶, podnosilac zahteva treba da poseti lokalnu kancelariju Generalne direkcije za oporezivanje u opštini po mestu registrovanja delatnosti kako bi se završila registracija.

Strani privredni subjekat treba da priloži sledeća dokumenta izdata u matičnoj zemlji:

- potvrda o registraciji kojom se potvrđuje registracija stranog preduzeća u matičnoj (stranoj) zemlji;
- dokument koji pokazuje da kompanija nije u postupku stečaja/likvidacije ili nije u stečaju/likvidaciji u matičnoj (stranoj) zemlji.

Dokumenta iz matične države moraju biti overena stručnim prevodom na albanski jezik. Dokumenti, bilo službeni ili privatni, stranih kompanija za upotrebu u Republici Albaniji, moraju biti overeni kod notara (apostilom), prema važećim zakonima i međunarodnim ugovorima koje je ratifikovala Republika Albanije

Radna snaga - dozvole za rad i boravak

Za dobijanje radne dozvole u Albaniji, potrebna su sledeća dokumenta:⁷

- popunjen i potpisan obrazac prijave od strane stranog državljanina
- izvod iz Nacionalnog registra za registraciju, koji potvrđuje registraciju poslodavca
- ugovor o radu podnosioca zahteva

- kopija pasoša stranog državljanina
- pet fotografija

Taksa za radnu dozvolu iznosi oko 45 evra.

Prijava za boravišnu ili radnu dozvolu na vladinoj platformi Albanije⁸ <https://e-albania.al/>:

- Kliknite na adresu <https://e-albania.al/>

⁵ Više na: <https://e-albania.al/Register/Business/Foreign/>

⁶ Više na: <https://qkb.gov.al/home/>

⁷ Više na: <https://www.euraxess.al/albania/information-assistance/work-permits>

⁸ Više na: https://e-albania.al/eAlbaniaServices/DPPSH/15146/15146_anglisht_kerkese_leje_unike.pdf

- Izaberite uslugu „Zahtev za boravišnu dozvolu“ (“Kerkese per leje qendrimi”) i pročitajte ažurirana uputstva sa portala
- Kliknite na "Koristi" ("Perdor")
- Popunite podatke, a zatim kliknite na „pošalji“ ("Dergo")
- Boravišna dozvola je uspešno poslata. Dobićete e-poruku za termin od Emigracione kancelarije

Od maja 2024. godine za građane zemalja članica inicijative OB važe nove procedure. Sporazum o uslovima za slobodan pristup tržištu rada na Zapadnom Balkanu omogućava svakom državljaninu tri zemlje Otvorenog Balkana (Srbija, Severna Makedonija i Albanija) da ima isti pristup tržištu rada u bilo kojoj od zemalja kao lokalni državljanin. Državljanin (lica koja imaju državljanstvo jedne od strana potpisnica) imaju pravo da se kreću, ostaju i rade slobodno na teritoriji strana potpisnica tj. u okviru svih zemalja OB.

U skladu sa protokolima potpisanim u Skoplju 21. januara 2024. godine, procedura za slobodan pristup tržištu rada, zahvaljujući tehničkom povezivanju portala nacionalnih eUprava, krajnje je pojednostavljena, jednostavnija nego za zapošljavanje stranaca u bilo kojoj zemlji, bez pribavljanja radnih i boravišnih dozvola....

U samo nekoliko digitalnih koraka:

- Državljanin jedne od članica Inicijative Otvorenog Balkana, koji želi da se zaposli u nekoj od članica Inicijative ili je već pronašao poslodavca, potrebno je da poseduje Indentifikacioni broj Otvorenog Balkana koji se dobija od lokalnih, tj. domicilnih organa putem elektronske platforme eUprava.
- Zainteresovani treba da popuni formular na platformi (eUprava) i priloži važeći biometrijski dokument.
- Na osnovu dostavljenih podataka, domicilni nadležni organi, preko platforme eUprava generišu jedinstveni identifikacioni broj Otvoreni Balkan (IDOB)

- Nakon toga zainteresovani može da pristupi portalu eUprave odredišne zemlje i podnese zahtev za slobodan pristup tržištu rada.
- Odredišna zemlja dozvoljava ili uskraćuje slobodan pristup tržištu rada zainteresovanom, na osnovu provera. Nakon dobijanja odobrenja zainteresovani može biti zaposlen, pod istim uslovima kao lokalni državljanin zemlje, do dve godine, a nakon isteka ovog perioda, može se produžiti period boravka, tj. radne dozvole.⁹

⁹ Više na: <https://openbalkan.euprava.gov.rs/sr-Latn-RS/pocetna>

Građevinske dozvole

Najjednostavniji način za dobijanje građevinske dozvole u Albaniji jeste preko elektronskog servisa koji nudi mogućnost prijave za građevinske dozvole putem portala e-Albanija¹⁰. Putem ovog servisa moguće je prijaviti se za sledeće vrste dokumenata:

- Zahtev za izdavanje građevinske dozvole
- Zahtev za izdavanje građevinske dozvole po kategorijama, uključujući i dozvolu za novu izgradnju, rušenje objekta ili dogradnju postojećeg objekta
- Zahtev za izdavanje preliminarne deklaracije za izvođenje radova
- Zahtev za odlaganje roka za izdavanje građevinske dozvole
- Zahtev za izdavanje dozvole za preispitivanje uslova građevinske dozvole
- Zahtev za izdavanje dozvole za promenu delatnosti i/ili funkcija pojedine jedinice
- Zahtev za izdavanje upotrebne dozvole
- Zahtev za promenu predmeta građevinske dozvole

O svakoj fazi u kojoj je prijava, bićete automatski obavešteni elektronskim putem, a status vaše prijave moći će da se vidi preko usluge praćenja.¹¹

Da biste se prijavili za elektronski potpis, morate slediti sledeće korake:¹²

- Zahtev lica koje želi da dobije elektronski potpis upućen AKSHI-u¹³ (navesti da će se ovaj potpis koristiti u okviru korišćenja u elektronskom sistemu građevinskih dozvola)
- Popunjavanje obrasca za prijavu
- Fotokopija lične karte

¹⁰ Više na: <https://e-albania.al/Default.aspx>

¹¹ Za nejasnoće u vezi sa prijavom u sistemu e-dozvola, možete se obratiti e-mailom na eleje@zhvillimiurban.gov.al

¹² Za pitanja u vezi sa elektronskim potpisom, možete kontaktirati putem e-pošte na: pki@akshi.gov.al

¹³ Nacionalna agencija za informaciono društvo. Više na: <https://akshi.gov.al/>

Poreski sistem

- **POREZ NA PROMET ROBA I USLUGA (PDV)**

20%

Standardna stopa poreza na dodatu vrednost na isporuke dobara i usluga, koja se primenjuje u procentima od oporezive vrednosti, iznosi 20%.

Porezu na dodatu vrednost podležu: sve isporuke dobara i usluga, izvršene uz plaćanje, na teritoriji Republike Albanije, od strane poreskog obveznika koji deluje kao takav, kao i sav uvoz robe na teritoriji Republike Albanije.

Minimalna granica registracije za porez na dodatu vrednost je promet od 10 000 000 ALL u kalendarskoj godini. Oporezivo lice ima pravo da izabere da primeni redovan režim PDV-a, ako je godišnji promet veći od 5 000 000 ALL.

Snižena stopa od 6% PDV-a se primenjuje za pružanje usluga smeštaja u smeštajnim objektima, prema kategorijama definisanim zakonodavstvom u oblasti turizma. Za svaku ponudu usluga koja se nudi u okviru smeštajnih struktura „Hotel/Resort sa pet zvezdica, poseban

status“, kako je definisano zakonodavstvom iz oblasti turizma i koje su nosioci žiga registrovanog i međunarodno priznatog „brend name“; za objekte koji obavljaju poslove prijema koji su sertifikovani kao „agroturizam“, prema važećoj zakonskoj regulativi u oblasti turizma, za pružanje usluga smeštaja i restorana, sa izuzetkom pića; za pružanje usluga oglašavanja audiovizuelnih medija; za nabavku licenciranog javnog prevoza putnika autobusom sa devet plus jedno ili više sedišta, samo sa elektromotorom; za nabavku knjiga bilo koje vrste.

Primenjuje se snižena stopa od 10% PDV-a:

Za nabavku poljoprivrednih inputa, uključujući hemijska đubriva, pesticide, seme i sadnice, sa izuzetkom hormona klasifikovanih u šiframa 2937 kombinovane nomenklature robe.

Sledeće se tretiraju kao isporuke sa nultom stopom PDV-a:

U izvozu, za robe i usluge vezane za njihov međunarodni transport.

U uvozu za mašine i opremu u funkciji realizacije investicionih ugovora jednake vrednosti ili veće od 500 miliona ALL. (4,166,667 €) i u cilju realizacije investicionih ugovora u aktivnom sektoru prerade i agrobiznisa, bez obzira na vrednost investicije;

- **POREZ NA DOBIT** ¹⁴

15%

Porezu na dobit preduzeća podleže: Pravna lica i ortačka društva sa prihodima preko 8.000.000 ALL godišnje;

Pravna lica, kao i druga društva lica koja su osnovana ili organizovana na osnovu stranog zakona i posluju na teritoriji Republike Albanije

Svako drugo lice, bez obzira na status ili pravni oblik registracije ili priznanja, kada podleže porezu na dodatu vrednost, osim ako to lice podleže pojednostavljenom porezu na dohodak za mala preduzeća.

Stope poreza na dobitak su:

- 0% za poreske obveznike sa prihodima do 14.000.000 ALL godišnje.
- 15% za poreske obveznike sa prihodima preko 14.000.000 ALL godišnje.
- Za pravna lica koja posluju u sektoru proizvodnje/ razvoja softvera stopa poreza na dobit je 5%.
- Za pravna lica koja obavljaju privrednu delatnost u skladu sa zakonom br. 38/2012, „O poljoprivrednim kooperantskim društvima“, stopa poreza na dobit pravnih lica je 5%.
- Za subjekte koji obavljaju ugostiteljske delatnosti sertifikovane kao „agroturizam“, prema važećem zakonodavstvu u oblasti turizma, stopa poreza na dobit pravnih lica iznosi 5%. Za pravna lica koja obavljaju privrednu delatnost u automobilske industriji stopa poreza na dobit je 5%.

Izuzetak su smeštajni objekti sa četiri i pet zvezdica, kako je definisano zakonodavstvom iz oblasti turizma i koji su nosioci međunarodno registrovanog žiga („brend name“), koji su isključeni iz poreza na dobit pravnih lica, za 10-godišnji period za one objekte koji dobijaju poseban status do decembra 2024. godine. Efekat izuzeća počinje od momenta otpočinjanja privredne delatnosti smeštajnog objekta, a najkasnije 3 godine od dobijanja posebnog statusa.

¹⁴ <https://arkiva.financa.gov.al/tatimi-mbi-fitimin/>

¹⁵ Više o porezima na: <https://www.tatime.gov.al/>

- **DOPRINOSI ZA ZDRAVSTVENO I SOCIJALNO OSIGURANJE U ALBANIJU**

Doprinosi za zdravstveno osiguranje iznosi 3,4 odsto, dok je doprinos za socijalno osiguranje 24,5 odsto. Poslodavac uplaćuje 16,7 odsto doprinosa, dok zaposleni plaća 11,2 odsto doprinosa.

Doprinos - socijalno osiguranje

Poslodavac	Zaposleni	Samozaposleni
15%	9.5%	23%

Doprinos - Zdravstveno osiguranje

Poslodavac	Zaposleni	Samozaposleni
1.7%	1.7%	3.4%

- **STOPA POREZA NA PRIHOD OD DIVIDENDE JE**

8%

- **POREZ NA IMOVINU**

Porez na imovinu ima promenljive stope. Porez na nepokretnosti za novoizgrađene objekte kreće se između 4% i 8% od prodajne cene kvadratnog metra stambenog i/ili poslovnog objekta. U Tirani se porez obračunava od 2% do 4% vrednosti investicije, a od 1% do 3% u drugim gradovima za poslovni objekti (za turizam, industrijsku ili poljoprivrednu proizvodnju). Hoteli visoke kategorije (četiri ili pet zvezdica) i turistički objekti u ruralnim oblastima („agroturizam“) oslobođeni su poreza na nekretnosti za građevinske projekte.¹⁵

Javne nabavke

Agencija za javne nabavke Albanije (APP) odgovorna je za sistem javnih nabavki, koncesija/javno-privatnog partnerstva i javne aukcije.

Pored ažuriranog zakonodavstva u oblastima javnih nabavki, na sajtu¹⁶ se objavljuju priručnici, izveštaji međunarodnih institucija i drugi materijali koji pomažu u analizi i tumačenju ovog zakonodavstva u praksi.

Od posebnog značaja je uspostavljanje sistema elektronskih nabavki, čije korišćenje garantuje transparentan proces i obezbeđuje uslove za otvorenu i nepristrasnu konkurenciju između privrednih subjekata koji učestvuju.

Svi postupci javnih nabavki se sprovode elektronski, uključujući nabavke male vrednosti, kao i prva faza koncesionih postupaka/javno-privatnih partnerstava, u skladu sa relevantnim zakonskim odredbama.

Svakog ponedeljka APP objavljuje Bilten javnih obaveštenja koji sadrži informacije o obaveštenjima o postupcima nabavki, koncesija/javno-privatnih partnerstava i javnih aukcija, privrednim subjektima isključenim iz učešća u ovim postupcima, prema navedenom periodu, kao i sve druge informacije neophodne za objavljivanje.¹⁷

Kako bi se olakšali koraci u elektronskim procedurama, objavljena su uputstva i priručnici koje priprema APP za sve korisnike elektronskog sistema i za svaku ulogu koju imaju u tom procesu.

¹⁶ Više na: <http://www.app.gov.al/>

¹⁷ Više na: <https://www.app.gov.al/t%C3%AB-tjera/arkiva/arkiva-e-buletinit-t%C3%AB-prokurimit-publik/>

Važni kontakti i linkovi

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE	Centar za regionalnu saradnju PKS Resavska 13-15, 11000 Beograd Tel: +381 11 33 04 503 E-mail: region@pks.rs Web: www.pks.rs
UCCIAL (UNIJA PRIVREDNIH KOMORA ALBANIJE)	Blvd. Zhan D'Ark No. 23. Tirane 1010. Tel: +355 44 500 221, M:+355 69 954 4679 E-mail: info@uccial.al Web: www.uccial.al
CCIT (INDUSTRIJSKA-TRGOVINSKA KOMORA TIRANE)	Kavaja St 24, Tirana, Albania Tel: +355 45 800 932 E-mail: cci.tirana@cci.al Web: www.cci.al
AMBASADA REPUBLIKE SRBIJE U ALBANIJI	Rr. Donika Kastrioti 9/1, Tirana Tel: +3554 / 2223-042, +3554 / 2232-091, E-mail: ambatira@icc-al.org Web: www.tirana.mfa.gov.rs
AMBASADA REPUBLIKE ALBANIJE U SRBIJI	Kneza Aleksandra Karađorđevića 25 a, Beograd Tel: +381 11 306 66 42 E-mail: embassy.belgrade@mfa.gov.al consulate.belgrade@mfa.gov.al Web: www.ambasadat.gov.al/serbia/en
ALBANSKA AGENCIJA ZA RAZVOJ I INVESTICIJE (AIDA)	Skerdilajd Llagami", Nd. 1, H.6, Kodi postar 1019, Njësia administrative 2, Tirana Tel: +355 (0)42 251 001 E-mail: info@aida.gov.al Web: www.aida.gov.al
UPRAVA CARINA ALBANIJE	Tel: +355 42 232 988 E-mail: helpdesk.dpd@dogana.gov.al Web: www.dogana.gov.al
AGENCIJA ZA BEZBEDNOST HRANE	Bulevardi "Deshmoret e Kombit" Tel: +355 (4) 22 54 052 E-mail: info@aku.gov.al Web: www.aku.gov.al
E-uprava ALBANIJE	https://e-albania.al/
AKSHI (Nacionalna agencija za informaciono društvo)	Rr. Papa Gjon Pali i II, Nr 3,1003 Tirana E-mail: info@akshi.gov.al Web: https://akshi.gov.al/

MINISTARSTVO PREDUZETNIŠTVA I POSLOVNOG OKRUŽENJA ALBANIJE	Blv Dëshmorët e Kombit, Nr. 1, Tiranë, Shqipëri Tel: +355 69 39 41 293 E-mail: info@sipermarrja.gov.al Web: www.sipermarrja.gov.al/en/
NACIONALNI POSLOVNI CENTAR (NBC)	Boulevard “Zhan D’Ark”, Property no.33, Military House, Tirana Tel: +355 4 2250 066 E-mail: info.qkb@qkb.gov.al Web: www.qkb.qov.al
AGENCIJA ZA JAVNE NABAVKE ALBANIJE	Tel: +355 42 277510 E-mail: info.app@app.gov.al Web: www.app.gov.al
ALBANSKA ENERGETSKA KORPORACIJA	Tel: +355 42 228 434 E-mail: info@kesh.al Web: www.kesh.al
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE ALBANIJE	Sheshi Skënderbej 4, Tirana 1001, Albania Tel: +355 4 222 6911 E-mail: info@bujqesia.gov.al Web: www.bujqesia.gov.al
MINISTARSTVO FINANSIJA ALBANIJE	Tel: +355 42 2811133 E-mail: info@financa.gov.al Web: https://financa.gov.al/en/
ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE ALBANIJE	Tel: +355 44 52 83 63 E-mail: albaniashp@gmail.com Web: https://www.puna.gov.al/
GENERALNA DIREKCIJA ZA POREZE	Rruga Dëshmorët e 4 Shkurtit, Nr. 36, Tirana, Albania Tel: +355 42 274 774 E-mail: info@tatime.gov.al Web: www.tatime.gov.al
UDRUŽENJE MALOG I SREDNJEG PODUZETNIŠTVA (SME) I IZVOZNIKA:	„Dëshmorët e Kombit” Blvd, No. 2, Tirana, Albania E-mail: info@investment.com.al Web: www.investment.com.al
LUKA DRAČ	Tel: +355 80 07374 E-mail: info@apdurres.com.al Web: www.apdurres.com.al

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE
Centar za regionalnu saradnju PKS
Resavska 13-15, 11000 Beograd
Tel: +381 11 33 04 503
E-mail: region@pks.rs
Web: www.pks.rs